

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อศึกษาปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านองค์กร และการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการองค์กร และการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพ เภสัชกรรมโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานของเภสัชกร โรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2

1.1.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านองค์กรของเภสัชกร โรงพยาบาลในเขต ตรวจราชการที่ 2

1.1.3 เพื่อศึกษาการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกร โรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2

1.1.4 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกร โรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2

1.1.5 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านองค์กรกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกร โรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2

1.1.6 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ของเภสัชกร โรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาล

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

ข้อมูลการวิจัยนี้เก็บจากแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดทฤษฎีของโครงสร้างพื้นฐานของตัวแปรแต่ละ แบ่งเป็น แบบสอบถามฉบับนี้มี 4 ส่วน ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ส่วนที่ 3 แบบสอบถามข้อมูลปัจจัยด้านองค์กร ส่วนที่ 4 การปฏิบัติงานและปัญหาการปฏิบัติตามมาตรฐานเภสัชกรรมโรงพยาบาล

ประชากรที่ทำการศึกษาคือเป็นเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในเขตตรวจราชการที่ 2 ทั้งหมด จำนวน 291 คน ทำการเก็บข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือเก็บข้อมูลจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทางไปรษณีย์และบางส่วนนำส่งด้วยตนเอง ได้รับการตอบแบบสอบถามและแบบสอบถามมีความถูกต้องครบถ้วนจำนวน 210 ฉบับ จากจำนวน 291 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 72.16

การตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทดลองกับเภสัชกรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขในจังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน เนื่องจากมีสภาพพื้นที่ใกล้เคียงและไม่ได้อยู่ในกลุ่มประชากรเป้าหมาย แล้วนำมาวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยง โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานเท่ากับ 0.787 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามปัจจัยด้านองค์กรเท่ากับ 0.710 และค่าความเที่ยงรวม เท่ากับ 0.732

การวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ สถิติไคสแควร์และสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product Moment correlation coefficient) ส่วนข้อมูลปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 คุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเภสัชกรโรงพยาบาล เพศหญิง ร้อยละ 77.6 เพศชาย ร้อยละ 22.4 มีอายุระหว่าง 21-30 ปีมากที่สุดร้อยละ 53.3 ($\bar{X}=31.12$, $SD=5.02$) ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดร้อยละ 78.6 ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนมากที่สุดร้อยละ 78.6 รองลงมาเป็นโรงพยาบาลทั่วไปร้อยละ 28.6 และโรงพยาบาลศูนย์ร้อยละ 21.9 ตามลำดับ อายุราชการอยู่ระหว่าง 6-10 ปี มากที่สุดร้อยละ 40.5 ($\bar{X}=7.85$, $SD=4.77$) งานที่รับผิดชอบเป็นงานบริการผู้ป่วยนอกและผู้ป่วยในมากที่สุดร้อยละ 42.4 อายุงานปัจจุบันที่รับผิดชอบอยู่ระหว่าง 0 - 5 ปีมากที่สุดร้อยละ 74.6 ($\bar{X}=4$, $SD=3$)

1.3.2 ลักษณะทั่วไปของข้อมูลปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านองค์กร และการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมของเภสัชกรโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2

ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน พบว่า เภสัชกรมีการรับรู้บทบาทหน้าที่อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$, $SD=0.79$) การรับรู้บทบาทหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำและให้ข้อมูลด้านยาแก่นักลากรทางการแพทย์และผู้ป่วยในมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}=4.42$, $SD=0.68$) เภสัชกรมีความ

พึงพอใจในงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, $SD = 0.70$) โดยพึงพอใจที่ได้มีโอกาสศึกษาอบรมดูงานตามความเหมาะสมของงานที่ปฏิบัติมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.99$, $SD = 0.75$) และเกศชกรมีแรงจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$, $SD = 0.82$) เมื่อนำมาจำแนกรายข้อพบว่าแรงจูงใจในการทำงานเนื่องจากงานเกศชกรมโรงพยาบาลเป็นงานที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.80$, $SD = 0.81$)

ปัจจัยด้านองค์กร พบว่า การรับรู้ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาของหน่วยงานเกศชกรมโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $SD = 0.09$) และผู้บังคับบัญชามีนโยบายสนับสนุนการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเกศชกรมโรงพยาบาลมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.26$, $SD = 0.67$) การบริหารจัดการองค์กรของหน่วยงานเกศชกรมโรงพยาบาล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.61$, $SD = 0.28$) อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $SD = 0.53$) และพบว่าหน่วยงานเกศชกรมมีการนำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในงานเกศชกรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.25$, $SD = 0.70$)

1.3.3 ลักษณะข้อมูลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเกศชกรมโรงพยาบาล

การปฏิบัติตามมาตรฐานเกศชกรมโรงพยาบาลในแต่ละมาตรฐาน พบว่ามาตรฐานที่มีระดับการปฏิบัติมาก ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 “ภาวะความเป็นผู้นำและบริหารจัดการงานเกศชกรม” ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.49$) มาตรฐานที่มีระดับการปฏิบัติปานกลาง ได้แก่ มาตรฐานที่ 2 “การบริการเกศชกรมเทศและการให้การศึกษาด้านยา” ($\bar{X} = 3.30$, $SD = 0.27$) มาตรฐานที่ 3 “การส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล” ($\bar{X} = 3.58$, $SD = 0.55$) มาตรฐานที่ 4 “การกระจายยาอยู่ในระดับปานกลาง” ($\bar{X} = 3.15$, $SD = 0.83$) และมาตรฐานที่ 5 อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งข้อสนเทศทางยา ($\bar{X} = 3.30$, $SD = 0.73$) และมาตรฐานที่มีระดับการปฏิบัติน้อย ได้แก่ มาตรฐานที่ 6 “การศึกษาวิจัย” ($\bar{X} = 2.11$, $SD = 0.13$)

1.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านองค์กร และการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเกศชกรมโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2

1) ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (เพศ อายุ และอายุงานปัจจุบัน) การรับรู้บทบาทหน้าที่ ความพึงพอใจในงาน และแรงจูงใจในการทำงาน

(1) เพศและอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเกศชกรมโรงพยาบาล ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

(2) อายุงานปัจจุบันที่รับผิดชอบ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกรโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ($r = 0.196$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(3) การรับรู้บทบาทหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกรโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ($r = 0.477$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(4) ความพึงพอใจในงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกรโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ($r = 0.379$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(5) แรงจูงใจในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกรโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ($r = 0.415$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ปัจจัยด้านองค์กร ได้แก่ การรับรู้ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา การบริหารจัดการองค์กร อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก

(1) การรับรู้ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างต่ำกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกรโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ($r = 0.281$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(2) การบริหารจัดการองค์กร มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกรโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ($r = 0.453$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

(3) อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกรโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ($r = 0.668$)

2. อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของ เภสัชกรโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพของเภสัชกร โรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.25 (SD = 0.26) และเมื่อพิจารณาปัจจัยจะพบว่า

2.1 ข้อมูลปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน

ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามที่ได้รับ พบความต่อเนื่องสัมพันธ์กันระหว่างปัจจัยที่ได้เลือกนำมาศึกษาวิจัย ดังนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเภสัชกร โรงพยาบาล ส่วนมากเป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21-30 ปี อายุงานปัจจุบันที่รับผิดชอบอยู่ระหว่าง 0-5 ปี สอดคล้องกับฐานข้อมูลด้านบุคลากรของสำนักปลัดกระทรวงสาธารณสุขและนโยบายการกำหนดพื้นที่ใช้ทุนของเภสัชกรคู่สัญญา สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ที่กำหนดให้ต้องมีการปฏิบัติงานใช้ทุนของเภสัชกรคู่สัญญา ทำให้เภสัชกรที่สำเร็จการศึกษาและเป็นผู้สัญญาของกระทรวงสาธารณสุข (กระทรวงสาธารณสุข 2550) จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ในระดับมาก มีความพึงพอใจในงานระดับมาก และมีแรงจูงใจในการทำงานในระดับมาก สอดคล้องกับ ธิดา นิงสานนท์ (2550: 7) เภสัชกร มีความตื่นตัวและเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงบทบาทวิชาชีพที่ต้องเน้นผลลัพธ์ที่ถึงตัวผู้ป่วย มีการนำองค์ความรู้ทางวิชาชีพมาใช้ในการปฏิบัติงานมากขึ้นกว่าเดิมซึ่งมุ่งเน้นแต่การบริการเป็นหลัก

2.2 ข้อมูลปัจจัยด้านองค์กร

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่า การบริหารจัดการองค์กรของฝ่ายเภสัชกรรม โรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 มีการรับรู้ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชาในระดับมาก มีการบริหารจัดการองค์กรระดับปานกลาง และมีอุปสรรค สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงานระดับมาก เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาเปรียบเทียบกับจำนวนโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ที่ผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 จนถึงปัจจุบัน จากสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาล (2550) พบว่ามีเพียง 8 โรงพยาบาล ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่าหน่วยงานเภสัชกรรม มีปัจจัยส่งเสริมโอกาสพัฒนางานเภสัชกรรมโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ให้สามารถผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาล จากสถาบันพัฒนาและรับรองคุณภาพโรงพยาบาลได้ เพื่อให้เป็นไปตามการศึกษาของ ก้องเกียรติ เดิมเกษมสานต์ (2546; 83-85) พบว่าโรงพยาบาลชุมชนในเขตภาคเหนือ ที่ผ่านการรับรองคุณภาพโรงพยาบาลจากสถาบันรับรองและพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาลมีประสิทธิภาพของ TQM ระดับสูง เมื่อเทียบกับโรงพยาบาลที่ยังไม่ได้รับการรับรองคุณภาพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ซึ่งปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของ TQM ได้แก่ ภาวะผู้นำ ระบบสารสนเทศและการวิเคราะห์ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ การมุ่งเน้นทรัพยากรบุคคล การจัดการกระบวนการ การเน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง และผลลัพธ์ของการดำเนินการ

2.3 ข้อมูลการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกร โรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2

2.3.1 มาตรฐานที่ 1 ภาวะความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการงานเภสัชกรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก คะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 4.08 ซึ่งจากรายงานประสพการณ์การเยี่ยมชมสำรวจเพื่อรับรองคุณภาพโรงพยาบาล มังกร ประพันธ์วัฒนะ (2548: 1-3) พบว่าหน่วยงานจะมีการพัฒนามากน้อยมีความเกี่ยวข้องกับมาตรฐานนี้ค่อนข้างมาก ถ้าหัวหน้ากลุ่มงานเภสัชกรรมไม่เข้าใจหรือขาดแนวคิดเชิงการพัฒนาจะก่อให้เกิดปัญหาหรืออุปสรรคในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน ธิดา นิ้งสานนท์ (2550: 6) จึงเป็นแนวโน้มที่ดีต่อการพัฒนางานมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาล การปฏิบัติตามมาตรฐานมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรม

2.3.2 มาตรฐานที่ 2 การให้บริการเภสัชสนเทศและการให้การศึกษาด้านยา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.30 โดยพบว่า หัวข้อที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การให้บริการเภสัชสนเทศและข้อมูลข่าวสารด้านยาโดยทั่วไปหรือเฉพาะรายอย่างถูกต้อง ทันเวลา สอดคล้องกับ มังกร ประพันธ์วัฒนะ (2548: 1-3) ที่พบว่าการจะพัฒนามาตรฐานนี้ได้ หน่วยงานต้องมีแหล่งสารสนเทศทางยา ได้แก่ วารสาร และตำราทางด้านยาและการแพทย์ที่ทันสมัยไว้ประจำหน่วยงานเภสัชกรรม และ เภสัชกรยังต้องมีบทบาทด้านการจัดทำข้อมูลยาของโรงพยาบาลและมีส่วนร่วมในการเผยแพร่ข้อมูลให้แก่ผู้ป่วย ซึ่งจากข้อมูลที่ได้พบว่าบทบาทของเภสัชกรในด้านการจัดทำข้อมูลยาและการเผยแพร่ข้อมูลให้แก่ผู้ป่วยยังอยู่ในระดับปานกลาง จึงเป็นโอกาสพัฒนางานในมาตรฐานนี้ที่ควรได้รับการสนับสนุน

2.3.3 มาตรฐานที่ 3 การส่งเสริมการใช้ยาอย่างสมเหตุผล มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.58 ในมาตรฐานนี้พบว่า บทบาทของเภสัชกรที่ยังมีการปฏิบัติในระดับปานกลางได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคัดเลือกยาที่ชัดเจน เป็นที่ยอมรับ และดำเนินงานผ่านคณะกรรมการเภสัชกรรมและการบำบัด และการทบทวนและประเมินการใช้ยาอย่างต่อเนื่อง โดยร่วมดำเนินการเป็นสหสาขาวิชาชีพ สอดคล้องกับ มังกร ประพันธ์วัฒนะ(2548: 1-3) ที่พบว่าโรงพยาบาลส่วนใหญ่เภสัชกรยังไม่สามารถเข้ามามีบทบาทสำคัญในการเป็นคณะกรรมการเภสัชกรรมและการบำบัด การดำเนินการประชุมส่วนใหญ่เภสัชกรจึงเป็นเพียงเลขานุการจดบันทึกการประชุมและวาระการประชุมเป็นเพียงวาระเสนอรายการยาเข้าบัญชีโรงพยาบาลหรือจัดรายการยาออกจากบัญชีโรงพยาบาล

2.3.4 มาตรฐานที่ 4 การกระจายและควบคุมยา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 3.15 พบว่าส่วนใหญ่จะมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง โดยบทบาทที่มีการปฏิบัติน้อย การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อป้องกันการ

ส่งเสริมการขายที่ไม่เหมาะสมของบริษัทฯหรือผู้แทนฯ ซึ่งเป็นบทบาทที่ยังไม่ได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสม และการเตรียมยาปราศจากเชื้อภายใต้สภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม มีสาเหตุเนื่องจากผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีการเตรียมยาปราศจากเชื้อภายในโรงพยาบาล

2.3.5 มาตรฐานที่ 5 อุปกรณ์ สถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และ แหล่งข้อมูลทางยา มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 3.30 พบว่า มาตรฐานนี้ส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ มังกร ประพันธ์วัฒนะ (2548: 11) ที่พบว่า หน่วยงานเภสัชกรรมมักมีสถานที่คับแคบ และมีสิ่งอำนวยความสะดวกและแหล่งข้อมูลทางยาไม่ทันสมัย

2.3.6 มาตรฐานที่ 6 การศึกษาวิจัย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.11 ซึ่งสอดคล้องกับรายงานประสบการณ์การเยี่ยมชมสำรวจเพื่อรับรองคุณภาพโรงพยาบาลของ มังกร ประพันธ์วัฒนะ (2548: 11) ระบุว่ามาตรฐานนี้เป็นมาตรฐานที่เริ่มมีการใช้ในระยะเวลาที่สองของการพัฒนาคุณภาพโรงพยาบาล (2546-2548) การดำเนินการจึงไม่ได้มุ่งเน้นรูปแบบการวิจัยที่สมบูรณ์ แต่เน้นการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบงานเป็นสำคัญ จากการเยี่ยมชมสำรวจจะพบว่าการศึกษาวิจัยเป็นจุดอ่อนเนื่องจากไม่ได้มีการเน้นการวิจัยที่สมบูรณ์ข้อมูลที่มีอยู่จึงไม่ได้มีการวิเคราะห์และป้อนกลับ หรือมีระบบการติดตามที่ดีเพียงพอ

2.4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานและปัจจัยด้านองค์กรกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาล

2.4.1 ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาล ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (อายุงานปัจจุบันที่รับผิดชอบ) การรับรู้บทบาทหน้าที่ ความพึงพอใจในงาน และ แรงจูงใจในงาน ผลการศึกษาวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4.1 ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลของเภสัชกรโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลที่ได้จากการวิจัยของ ศศิวิมล ทองพั้ว (2548) ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะในการปฏิบัติงานของเภสัชกร โรงพยาบาลชุมชนในเขตการสาธารณสุขที่ 6 ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านงาน และปัจจัยด้านการจัดการ นีรนุช โชติวรังกุล (2546) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและรับรองคุณภาพด้านการบำบัดรักษายาเสพติดของโรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 3 ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานในด้านการรับรู้บทบาทหน้าที่และความพึงพอใจในงาน และปัจจัยสนับสนุนการจัดบริการ

2.4.2 ปัจจัยด้านองค์กร ปัจจัยด้านองค์กรที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษาทุกปัจจัยมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 กับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพ

เภสัชกรรมโรงพยาบาล ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา การบริหารจัดการองค์การ และอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการศึกษาวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 4.2 ปัจจัยด้านองค์กรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรม โรงพยาบาลของเภสัชกร โรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลที่ได้จากการวิจัยของ สุอาภา พลอยเลื่อมแสง (2546) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมต่อการพัฒนางานบริหารทางเภสัชกรรมของโรงพยาบาล ได้แก่ ความต้องการพัฒนางานของเภสัชกร การสนับสนุนจากหัวหน้าฝ่าย และทักษะความรู้ของเภสัชกร การวิจัยของลดาวัลย์ รุ่งเสรี (2546) ที่พบว่าปัจจัยด้านนโยบายและการบริหาร ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและวิธีการปกครองบังคับบัญชา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ การวิจัยของศรีธยา มรกตศรีวรรณ (2543) ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติตามมาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยอุบัติเหตุของพยาบาล ได้แก่ ระบบสนับสนุนองค์กร พฤติกรรมการนิเทศงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย

อุปกรณ์ สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวก มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับค่อนข้างสูงกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรม โรงพยาบาลของเภสัชกร โรงพยาบาลในเขตตรวจราชการที่ 2 ($r = 0.668$) สอดคล้องกับการศึกษาของธิดา นิงสานนท์ (2550) เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาคุณภาพเข้าสู่มาตรฐานงานเภสัชกรรม ที่เป็นผลมาจากผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุนในเรื่องของสถานที่ อัตราค่าจ้างและเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมากในการพัฒนาระบบยาให้บรรลุเป้าหมาย เพื่อลดภาระงาน ลดความผิดพลาด และเพื่อให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ ของผู้ป่วยเข้าด้วยกัน เช่น การนำระบบคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในการสั่งยาจากหอผู้ป่วยเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยลดอัตราการเกิดความคลาดเคลื่อนทางยา โดยเฉพาะความคลาดเคลื่อนจากการจ่ายยาของเภสัชกรและผู้ป่วยทำให้ผู้ป่วยใช้ด้วยความปลอดภัยมากขึ้น (อภิสิทธิ์ นวลศรี 2549)

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาล ได้แก่ อายุงานปัจจุบันที่รับผิดชอบ การรับรู้บทบาทหน้าที่ ความพึงพอใจในงาน แรงจูงใจในการทำงาน ภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา การบริหารจัดการองค์การและอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก

3.1.1 ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงาน จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาล ดังนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงควรมีการรับรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความพึงพอใจในงาน และสร้างแรงจูงใจในการทำงาน จะทำให้การดำเนินงานตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1.2 ปัจจัยด้านองค์กร จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านองค์กรมีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านอุปกรณ์ สถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวก เนื่องจากมีระดับความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลในระดับค่อนข้างสูง จึงเป็นส่วนที่ผู้บริหารควรคิดถึงในการส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความแตกต่างระหว่างตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาลในโรงพยาบาลที่มีความแตกต่างกัน เช่น โรงพยาบาลชุมชน โรงพยาบาลทั่วไป โรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลมหาวิทยาลัย โรงพยาบาลเอกชน เป็นต้น เนื่องจากมีลักษณะองค์กร รูปแบบองค์กร หรือระบบการบริหารมีความแตกต่างกัน และจากข้อเสนอแนะส่วนหนึ่งพบว่า มีปัญหาด้านการควบคุม นิเทศ และกำกับงาน คือโรงพยาบาลบางส่วนยังไม่ได้รับการเยี่ยมชมสำรวจจากหน่วยงานภายนอกหรือองค์กรวิชาชีพตามมาตรฐานวิชาชีพเภสัชกรรมโรงพยาบาล จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจและควรทำการศึกษาเพื่อหาวิธีการและรูปแบบของการนิเทศงานที่มีความเหมาะสมต่อไป